



СЪВМЕСТНА ПОЗИЦИЯ

на заинтересованите страни от областите Кюстендил, Перник
и Стара Загора

*относно подготовката на новата процедура за подкрепа на малките и средните
предприятия по Приоритет 4 „Справедлив преход“ на Програма „Развитие на
регионите“ 2021–2027*

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата съвместна позиция е изготвена по инициатива на Кюстендилска търговско-промишлена палата, представители на бизнеса и местните власти от общините Кюстендил, Перник и Стара Загора във връзка с подготовката на новата процедура за подкрепа на малките и средните предприятия по Приоритет 4 „Справедлив преход“ на Програма „Развитие на регионите“ 2021–2027.

Документът отразява резултатите от проведените консултации между заинтересованите страни в трите региона, както и обсъждания с ръководството на Министерството на регионалното развитие и благоустройството относно подготовката на новите условия за кандидатстване.

Отчитаме предприетите от Министерството действия за възобновяване на процедурата след нейното прекратяване и подкрепяме намерението новите условия да гарантират висока степен на прозрачност, законосъобразност, обективност на оценката и ефективно управление на публичния ресурс. Убедени сме, че ясните, измерими и предварително известни критерии са необходима предпоставка за възстановяване на доверието на бизнеса и за успешното изпълнение на процедурата.

Същевременно считаме, че при разработването на новите условия следва да бъде съхранена основната философия на **Фонда за справедлив преход** като инструмент на политиката на Европейския съюз за подкрепа на регионите, изправени пред най-сериозните социално-икономически предизвикателства, произтичащи от прехода към климатично неутрална икономика.

Фондът за справедлив преход има специфична мисия, която го отличава от останалите инструменти за подпомагане на предприятията. Неговата цел не е единствено да стимулира инвестиционната активност, а чрез развитието на конкурентоспособен бизнес да създаде условия за икономическа диверсификация, устойчива заетост и нови перспективи за хората в засегнатите региони.

Именно затова подкрепата за бизнеса следва да се разглежда като подкрепа за хората от тези региони, в т.ч. засегнатите от реструктурирането на въглищните и свързаните с тях икономически дейности. За да има хората къде да започнат работа обаче, първо трябва да съществуват предприятия, които са инвестирали, модернизирани са производството си и са създали нови работни места.

I. ОСНОВНИ ПОЗИЦИИ

1. ПРОЦЕДУРАТА ИМА КОМПЕНСАЦИОНЕН И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕР

Процедурата за подкрепа на малките и средните предприятия представлява един от най-важните инструменти за постигане на целите на **Фонда за справедлив преход**. Чрез нея следва да бъдат стимулирани инвестиции, които ще доведат до създаването на нови производства, нови пазари, по-висока производителност и устойчиви работни места. развитието на нови и конкурентоспособни предприятия е предпоставка за създаването на устойчиви работни места и възможности за професионална реализация на хората, засегнати от реструктурирането на въглищните и свързаните с тях икономически дейности. Инвестициите в бизнеса следва да се разглеждат като инвестиции в заетостта, доходите и бъдещето на регионите.

Същевременно следва да се отчита, че преходът към климатично неутрална икономика засяга не само предприятията от въглищния сектор, но и цялата икономическа екосистема на засегнатите региони. По тази причина успешната трансформация предполага изграждането на нов икономически потенциал, способен да създаде алтернативна заетост и дългосрочни перспективи за местното население. В тази връзка считаме, че обхватът на допустимите икономически дейности следва да бъде достатъчно широк, така че да насърчава диверсификацията на местната икономика и развитието на нови производства и услуги с потенциал за устойчив растеж.

2. РАЗМЕРЪТ НА ГРАНТА Е ИНСТРУМЕНТ НА ПОЛИТИКАТА ЗА СПРАВЕДЛИВ ПРЕХОД

РАЗМЕРЪТ НА ГРАНТА НЕ Е ПРОСТО ФИНАНСОВ ПАРАМЕТЪР, А ИНСТРУМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА СПРАВЕДЛИВ ПРЕХОД.

Ако процентът на подпомагане бъде намален до ниво, сходно с това по стандартните инвестиционни процедури, се обезсмисля стимулиращия характер на Фонда за справедлив преход, който определя за приоритетни трите региона.

В крайна сметка Фондът за справедлив преход преследва по-широка обществена цел – трансформация на цели региони, запазване на заетостта и създаване на нови икономически възможности. Затова тук водещият въпрос трябва да бъде не как да увеличим финансовото участие на отделната фирма, а как да постигнем максимален брой качествени инвестиции и работни места. Ако по-високото собствено участие доведе до по-малко предприятия, които могат да кандидатстват, общественият ефект от процедурата ще бъде по-нисък.

В хода на обсъжданията за новата процедура беше изразена тезата, че включването на собствено финансово участие има дисциплиниращ ефект върху бенефициентите и води до по-отговорно изпълнение на проектите.

Отговорното изпълнение на проектите се гарантира преди всичко от нормативната рамка, договорните задължения, системите за контрол и последваща верификация, както и от възможността за налагане на финансови корекции при установени нарушения или неизпълнение на поетите ангажименти.

При проектите, финансирани със 100% безвъзмездна помощ, бенефициентът също носи пълната отговорност за законосъобразното и качествено изпълнение на дейностите. При всяко установено нарушение той е длъжен да възстанови неправомерно получените средства, а при по-сериозни нарушения финансовите последици могат да бъдат значителни. Това представлява достатъчно силен стимул проектите да бъдат изпълнявани с необходимата грижа, независимо от размера на собственото съфинансиране.

Ето защо считаме, че интензитета на безвъзмездната финансова помощ следва да се запази в размер на 100 %, като фокусът следва да бъде насочен към общественият ефект от процедурата – броят на реализираните инвестиции, създадените устойчиви работни места и приносът към икономическата трансформация на засегнатите региони.

Особено важно е да се отчете, че предприятията от областите Кюстендил и Перник през настоящия програмен период имаха достъп до инвестиционни процедури при значително по-нисък процент на безвъзмездна финансова помощ в сравнение с предприятията в други региони на страната. Настоящата процедура беше възприета като една от малкото възможности тази натрупана диспропорция да бъде поне частично компенсирана чрез по-висок интензитет на подкрепа, съобразен със специфичните предизвикателства пред регионите, засегнати от зеления преход.

Предложението за намаляване на безвъзмездната помощ до 65% би било стъпка в обратна посока и би ограничило именно инвестиционните възможности на предприятията в регионите, за които европейската политика предвижда допълнителна подкрепа.

3. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ОБЕКТИВНИ И ПРОЗРАЧНИ КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР

Подкрепяме използването на критерии, прилагани успешно по процедурите на Министерството на иновациите и растежа, основани на официални финансови данни и обективни показатели, като считаме, че при адаптирането им към настоящата

процедура следва да бъде запазен акцентът върху териториалния принос на инвестициите. Процедурата следва да стимулира предприятията, които са установени и/или развиват реална стопанска дейност в областите Кюстендил, Перник и Стара Загора.

Наред с това при разработването на критериите следва да бъде отчетено обстоятелството, че предприятията се намират на различен етап от своето развитие и не могат да бъдат оценявани по идентична методика, като се има предвид че при новосъздадени предприятия липсва достатъчна финансова история, която да позволи оценката да бъде базирана на обективни финансови показатели.

Подобен подход съответства на добрите практики и ще гарантира равнопоставен достъп както за утвърдени предприятия, така и за нови предприемачески инициативи.

Във връзка с гореизложеното предлагаме конкретните критерии и източниците за тяхната проверка да бъдат прецизирани в рамките на нарочна съвместна работна група с участието на Министерството и представителите на заинтересованите страни, така че едновременно да се гарантират обективност, лесна проверимост и минимална административна тежест за кандидатите. В резултат определянето на ОБЕКТИВНИ И ПРОЗРАЧНИ КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР ще осигури прозрачност на бъдещия оценителния процес, ще намали риска от субективни решения и ще съкрати сроковете за оценка, което е в интерес както на бизнеса, така и на Управляващия орган.

4. ПАРТНЬОРСТВО СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

Справедливият преход е дългосрочен процес, чието успешно реализиране изисква активно партньорство между държавните институции, местните власти, бизнеса и организациите на гражданското общество.

Поради това считаме, че участието на заинтересованите страни не следва да се ограничава единствено до отделни консултации, а да бъде организирано като устойчив механизъм за взаимодействие по време на подготовката, изпълнението и последващото наблюдение на процедурата.

Предлагаме към Министерството на регионалното развитие и благоустройството да бъде създадена Съвместна работна група, с участие на представители на Министерството и трите засегнати области, включително местните власти, търговско-промишлените палати, организациите за регионално развитие, работодателските организации и други представителни бизнес структури.

Основните функции на този механизъм следва да бъдат:

- обсъждане на проекта на условия за кандидатстване, в т.ч. интензитета на безвъзмездната помощ, допустимите икономически сектори и критериите за подбор;
- предварителна оценка на приложимостта на критериите;
- идентифициране на практически затруднения при изпълнението;
- проследяване на резултатите и формулиране на предложения за подобряване на бъдещите мерки.

Убедени сме, че подобен модел на партньорство ще повиши качеството на подготвените проектни документи, ще подобри ефективността на изпълнението на

процедурата и ще допринесе за по-пълното постигане на целите на Фонда за справедлив преход.

В заключение бихме искали да подчертаем, че ***СПРАВЕДЛИВИЯТ ПРЕХОД СЛЕДВА ДА БЪДЕ СПРАВЕДЛИВ НЕ САМО КАТО ЗАЯВЕНА ПОЛИТИКА, НО И КАТО РЕАЛЕН ДОСТЪП ДО ИНВЕСТИЦИИ, ЗАЕТОСТ И ИКОНОМИЧЕСКА ПЕРСПЕКТИВА ЗА ХОРАТА И ПРЕДПРИЯТИЯТА В ЗАСЕГНАТИТЕ РЕГИОНИ.***

ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ:

Местни власти

1. Община Кюстендил
2. Община Перник
3. Община Стара Загора

Представители на бизнеса

- Кюстендилска търговско-промишлена палата
- Пернишка търговско-промишлена палата
- Търговско-промишлена палата - Стара Загора

13.08.2026 г.